

- M shpërndan një tregim me ilustrime (4–5 ilustrime) Detyrë: gjeni në grupe dyshe një titull atraktiv për tërë tregimin dhe nga një nëntitull për secilin ilustrim!
- M shpërndan një tekst të pandarë në pjesë, pa titull (maksimalisht 2/3 faqe). Detyrë: kërkoni një titull për tekstin, ndajeni atë në pjesë dhe formuloni mestitujt!
- M shpërndan një tregim të prerë në shirita letre (për një pjesë një shirit letre). Detyrë: gjejini renditjen e saktë, kërkoni për secilën pjesë një mes-titull; ngjitni shiritat e letres në një fletë dhe shkruani në mënyrë plotësu-ese titullin dhe mestitullin!
- M ua jep një temë N si psh.: «Referat mbi kryeqytetin tonë», «Një perso-nalitet i rëndësishëm nga kultura jonë» ose «Jeta ime mes dy kulturave». Detyrë: Nëse ju për këtë do të duhej të shkruanit një tekst ose një refe-rat: çfarë titulli dhe mestitulli do të zgjidhni për tërësinë ose për secilën pjesë?
- Detyrë (event. në vazhdim të propozimit të mësipërm): shkruani një tekst, ndajeni atë me nëntituj të përshtatshëm në së paku katër pjesë!

3. Ilustrimet dhe formatimi (Layout) si mjete modelimi

kl. 3–9

30 min.

- Nxitjet e mësipërme lejojnë pa probleme për t'i zgjeruar pyetjet: Si do të mund ta bëjmë tekstin edhe më të kuptueshëm e më të këndshëm për ta lexuar përmes ilustrimeve? Çfarë paraqitje/çfarë formatimi do të ndihmonte këtu?
- Përpjekjet personale dhe eksperimentet (edhe në kompjuter) do të duhej patjetër të futen në punë. Përpos ideve të theksuara, janë të përshtatshme këtu edhe p.sh. fletë pune, të cilat N në vazhdim të temave nga fusha e teksteve tematike ose në referate i bëjnë për njëri-tjetrin.

11

Teknikat për përpunim dhe vetëkorrekturë

Qëllimi

N duhet të mësojnë që tekstet e tyre t'i përpunojnë dhe t'i organizojnë. Këtu bëhet fjalë në një rëndësi anë për aspekte përmbajtësore (kuptueshmëria, logjika e ndërtimit, atraktiviteti për lexuesit/let) dhe në anën tjetër, për aspektet formale (drejtshkrimi, sintaksa, format korrekte). Përpunimi dhe organizimi i kujdesshëm i teksteve e përkrah kompetencën në shkrim dhe formën standarde në gjuhën e parë si dhe vetëdijen për gjuhën e shkruar. Format e përpunimit të përbashkët janë me përparësi në raport me përpunimin individual, sepse e përkrahin vetëdijen për gjuhën në mënyrë interaktive dhe i shfrytëzojnë paralelisht resurset e dy ose tre nxënësve.

1. Kompetenca në të shkruar: Tekstet të përpunohen bashkërisht

kl. 2–9

30 min.

Materiali:
Fjalori i drejtshkrimit

Ky proces ndëraktiv i përpunimit të tekstit është i njohur për shumë N nga mësimi i rregullt. Është shumë i përshtatshëm edhe për mësimin në gjuhën amtare ngase e përkrah kompetencën në gjuhën standarde dhe vetëdijen ndaj së njëjtës.

- Parakusht është që N të kenë shkruar një tekst (mundësisht jo më të gjatë se një faqe). Kush e ka përfunduar tekstin e tij e mëson së pari që ta lexojë mirë. Pastaj ai/ajo kërkon një ose dy partner/e që t'i përpunojë me ta këto skica. (Varianti: M i formon ekipet redaktuese.)
- Tek ekipet redaktuese vjen njëri pas tjetrit nga një fëmijë. Ai/ajo ua lexon së pari tekstin si tërësi të tjerëve dhe i paraqet tri pyetjet vijuese (pyetjet

të shënohen në tabelë ose në shirita letre ose të jepen si kopje): A e keni kuptuar ju tekstin? Çfarë duhet të formulohet unë më qartë? Çfarë është mirë çfarë ende jo aq? Fëmija merr shënime për shpërfaqjet.

c) Pastaj teksti do të përpunohet fjali për fjali. Pyetjet këtu: a është fjalia e kuptueshme? A është gjuhësisht korrekte (format, ndërtimi i fjalisë)? A ka fjalë më të mira? A është i saktë drejtshkrimi? (të shfrytëzohet fjalori!)

d) Pastaj vjen fëmija tjetër në rend me tekstin e tij.

e) Kur të jenë diskutuar të gjitha tekstet në grup, atëherë N e bëjnë përpunimin dhe e shkruajnë versionin e përmirësuar të tekstit të tyre. Ky korrigjohet në fund nga M dhe shoqërohet me një koment. Në vazhdim duhet që tekstet të jenë të arritshme për nxënësit tjerë, krahaso këtu më poshtë nr. 12 (referim adresash)

2. Teksti të përpunohet vetë (dhe pastaj të diskutohet me M)

kl. 2-9

30 min.

Materiali:
Fjalori drejtshkrimor

Përpunimi individual është para së gjithash aktual kur nuk ka mundësi për konfrontim të përbashkët me tekstet (p.sh. tek tekstet, të cilat shkruhen në shtëpi). Edhe në këto raste duhet të shfrytëzohen shpërfaqjet e lexuesve të jashtëm (prindërit, vëllezërit/motrat, mësuesi/ja etj).

Është me rëndësi që N për të përpunuar një tekst në mënyrë individuale të kenë një listë me pyetje dhe impulse konkrete e ndihmëse:

- A do të mundja ta riformuloja titullin e tekstit tim ashtu që të zgjojë më shumë interesim dhe kureshtje ose ta ofrojë një informacion më të qartë të përmbajtjes?
- A ka teksti im një ndërtim të qartë (hyrje/vështrim i përgjithshëm, pjesa kryesore, përfundimi /përmbledhja); a është i qartë ndërtimi? A kam mbetur në kuadër të temës?
- A fillon teksti me një fjali interesante ose informative, që ta shtojë qejfin për ta lexuar më tutje; a do të mundja unë ta bëj këtë më mirë?
- A kam zgjedhur fjalë të qarta dhe të sakta; a mos kam shumë përsëritje?
- Me cilat forma (p.sh. format kohore të foljeve) nuk jam i sigurtë; kë mund ta pyes? (Pasiguritë të shënohen dhe eventualisht të sqarohen me M).
- A është teksti im në rregull sa i përket drejtshkrimit; a i kam sqaruar pasiguritë përmes fjalorit drejtshkrimor? (Këtu, N natyrisht duhet të jenë të pajisur me një fjalor drejtshkrimor në gjuhën e tyre dhe të udhëzohen me kujdes për përdorimin e tij (teknikat e kërkimit, event. veçoritë e renditjes së shkronjave në krahasim me gjuhën e shkollës etj.)

